

DIENSTMAKKERS

DIENSTMAKKERS

Bart de Haas

www.bartdehaas.com

Eerste druk 2018

Schrijver: Bart de Haas

Omslagafbeelding: Bart de Haas

Illustraties: Bart de Haas en internet

ISBN: 9789402184532

© 2018 Bart de Haas

DIENSTMAKKERS

Een handleiding voor bollen, fillers, natopeuken, ouwe stompen, ouwe joekels, reserve militairen, beroeps en kort verband vrijwilligers die bij alle onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht dienen of gediend hebben. En niet te vergeten de kuko's, drilsergeanten, de dubbele, moeders van de compagnie, de stippen, couveuseadjudanten, een en tweepitters, koelkasten, grootjoekels, hogere rangen en natuurlijk de tuinhekken.

104 verhalen

INHOUD

De Krijgsmacht, de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.	11
---	----

BELEVENISSEN TIJDENS DE OPLEIDING

1 De escape oefening	21
2 De wandelaar en zijn hond	25
3 Sergeant Stront in de broek	27
4 De smerige UZI-loop	30
5 Zondagavond avonturen.	32
6 Stront aan de kont	34
7 Het gevecht in de schuttersputten en de boze luitenant	36
8 De stinkende pubtent	38
9 Sergeant Kaggel	40
10 De sporttest	42
11 Mijn eerste les	45

BELEVENISSEN MET MIJN COLLEGA-INSTRUCTEURS VAN LAND-EN LUCHTMACHT

1 Dirk Bergmans en de sleutelhanger	48
2 Cees Poortmans de trage sergeant	49
3 Het gevecht met Bertus Palmtak	52
4 Aoo Zuurman, de legendarische pistoolschutter	53
5 Aoo Zomerkamp, gestraft voor het schieten met pistool	56
6 Bertus Maanzaad en het verzoek voor huwelijksverlof	59
7 Konijnen vangen met adjudant Bleekveld	61
8 De verjaardag van adjudant Bertus Nieboer	64
9 Korporaal Patinawa en de luitenant	66
10 Seksuele voorlichting	69
11 Cees Poortmans de beroerde schutter	72
12 Bung Bosvink en de schoonmaakster	74
13 Op stap met de vrouw van	76
14 Dirk en de Zwarte Panter	77
15 De ME-oefening	78

16 De 400 m diepe kuil van Mark Houtwal	81
17 Vaandelwacht, de zwaaiende luitenant	83
18 Bung ontketent een chaos	85
19 Sergeant-majoor Herman Bulter en de zak cement	87
20 Krijgsraad	89
21 De Uzi-loop	91
22 Aoo Zomering en de keukenbrander	93
23 Mafketels worden niet snel vergeten	95
24 Oefening op vliegbasis Uithoek	97
25 Dat doe je nooit meer knul!	100
26 Mag ik u wat aanbieden, kolonel?	102

DE BELEVENISSEN MET DIENSTPLICHTIGEN

De dienstplicht	104
1 Wij zijn overgezwommen	105
2 Soldaat Jonkheer de karate leraar	108
3 De hardloper	110
4 Afgekeurd	113
5 De kempovechter	115
6 De Inspecteur-Generaal in het leslokaal	118
7 Moeke op de schietbaan	120
8 De pacifist	122
9 Oefening op vliegbasis Duiventil	124
10 Jonkheer De Villageneuf	131
11 Het fietsdiploma	134
12 Van de nood een deugd, de dienstplichtige handelaren	137
13 Vaktaal	139
14 Moet je niet naar bed toe?	143
15 Dienstplichtig soldaat Zwijnstra	145
16 Verdwaald met openbaar vervoer	147
17 De dienstplichtige scherpschutter PM UZI	149
18 Trieste ontdekkingen	151
19 Bikkelen tijdens de avondvierdaagse	153
20 De handgranaatwerper	155

21 De verliefde dienstplichtige	157
22 Hoog bezoek op het velddienst terrein	159
23 Au, au, mijn pik!	162
24 Het mankeert je toch niet aan je klauwen	164
25 De injectienaald	166
26 De man op klompen	168
27 Ik sta op wacht	169
28 'Je dekking stelt geen reet voor knul!'	172
29 De rosse buurt en andere duistere gelegenheden	174

DE MILITAIRE VIJFKAMP

De Militaire Vijfkamp	177
1 De worp van Piet Knijper	181
2 Sportdag Koninklijke Luchtmacht, de man met de emmer	183
3 Pech met het vliegtuig naar Zweden	186
4 De stunt met de Belgen in Zwitserland	187
5 Mijn Trabant en de Marechaussee	189
6 Dick Windesheim en de zwerver	191
7 De chef d'équipe en zijn vrouw	193
8 Berend en de Belgische schone	195
9 De Libanezen	197
10 De pet van de generaal	201
11 Berend en het auto-ongeluk	202
12 De Tiroolse dame in de trein	205
13 Ben Mulzand, de slechte schutter	207
14 De gevolgen van 'der Tauf ist tot'	209
15 Lift naar Wenen	211
16 De moordaanslag op Dick	213
17 Spetteren tussen het publiek	215
18 De blunder met het handgranaatwerpen	217
19 Verliefde vijfkampers	218
20 De paraplu van Kees	221
21 Het voordeel van een oude rammelende auto	222
22 De volle blaas van Piet	224

23 Joop en de rat	227
24 De Nigeriaanse ploeg.	228
DE RESERVISTEN	
Het korps Nationale Reserve	230
1 Op herhaling	232
2 Het Korps Nationale Reserve, mijn eerste kennismaking	234
3 Het kompas wat mijn reputatie redde	238
4 Survivalweek	241
5 Water diep	244
6 De Natres in Italië, de beroving	246
7 Lesgeven bij het Korps Luchtmobiele Brigade, de verwaalde schutter lange afstand	249
8 Sniperoefening	253
9 De verbindingsman	256
10 De Nijmeegse vierdaagse	258
11 De Natres in Zwitserland	260
12 Te oud voor de Cat crawl	261
13 De Natres in Canada	264
14 Afscheid	277
DANKWOORD	279

De Krijgsmacht

Nederland heeft een interessante militaire geschiedenis. Jarenlang heeft Nederland een klein beroepsleger en een groot leger van dienstplichtigen gehad. Ondanks de anti militaire houding van de burgerij denkt menige dienstplichtige, kvv'er, reservist en beroeps met weemoed terug aan de belevenissen in onze krijgsmacht. Die belevenissen zijn uniek, en voor de buitenstaander vaak ongeloofwaardig, die vind je in geen enkele ander organisatie. Het is maar al te waar, eens militair altijd militair, ongeacht rang, je leven lang. Vooral tijdens feestelijke bijeenkomsten met vrienden of familie komen de verhalen weer terug, meestal enigszins aangedikt, maar het verhoogt aanmerkelijk de sfeer en menig traantje wordt weggepinkt bij de gedachte aan die 'goeie ouwe tijd' die nooit meer terugkeert.

Honderdduizenden hebben dit in de loop der jaren mogen meemaken en iedereen heeft zijn eigen belevenissen. Dit boek bevat mijn belevenissen als beroepsmilitair in binnen en buitenland met misschien wel meer dan 1000 dienstplichtigen, mijn eigen collega's en als militaire vijfkamer (1969 - 1974) in de periode 1963 - 1980 en later als Natresmilitair van 1988 - 2001. Velen zullen deze verhalen herkennen, ze zijn tijdloos, sinds de Nederlandse Krijgsmacht, de Koninklijke Landmacht, de Koninklijke Marine en

Koninklijke Luchtmacht bestaan zijn er voor elke militair herkenbare belevenissen in dit boek terug te vinden.

Omdat het geheel zich hoofdzakelijk afspeelt bij de Koninklijke Landmacht en Koninklijke Luchtmacht en een weinig bij de Koninklijke Marine, is het ook interessant om eerst een beeld van de Krijgsmacht te verkrijgen.

Laten we beginnen met het oudste onderdeel, de Koninklijke Marine.

De Koninklijke Marine

In 1485 werd de eerste admiraal voor de marine voor de gehele Nederlanden aangesteld. Na inlijving bij het Franse Keizerrijk in 1810 kon de marine echter niet meer zelfstandig opereren.

In 1813 eindigde de Franse tijd en ontstond het Koninkrijk der Nederlanden. Op 7 december 1813 was er weer sprake van een zelfstandige organisatie: eerst de Koninklijke Nederlandse Zee-macht en vanaf 1905 de Koninklijke Marine. Voor de marine in de 19e en het begin van de 20e eeuw werd de taak beperkt tot patrouilletaken in de Indische wateren.

De onderzeedienst werd opgericht op 21 december 1906. Voor de Nederlandse kustverdediging deden kleine scheepstypen als monitors en kanonneerboden dienst.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de marine hoofdzakelijk in Indische wateren aanwezig. Na de oorlog kreeg de marine een nieuw wapen, het vliegtuig, en werd in 1917 de Marine Luchtvaartdienst opgericht.

De Koninklijke Marine ging de tweede wereldoorlog in met 3 lichte kruisers, 2 flottielje leiders, acht torpedobootjagers, ook een klein aantal torpedoboten en kanonneerboden en een twintigtal onderzeeboten.

Tijdens de oorlog zetten eenheden van de marine de strijd tegen Duitsland en Japan voort in geallieerd verband. Wereldwijd waren Nederlandse eenheden ingezet voor troepentransport, konvooiën en acties op vijandelijke doelen. Na de Slag in de Javazee op in

februari 1942, toen de Combined Striking Force onder bevel van schout-bij-nacht Karel Doorman werd verslagen, was een grote rol van de marine niet meer mogelijk. Individueel bleven schepen, zoals de kruiser Tromp en meerdere onderzeeboten, in het Verre Oosten successen boeken. Verder waren onderzeeboten ingezet in de Middellandse Zee en werden de kanonneerboden Flores en Soemba bij de landingen op Sicilië en later bij Normandië ingezet. Tijdens de oorlog kwamen voor het eerst vrouwen (Marva's) in dienst. Pas in 1981 integreerde deze Marine Vrouwenafdeling geheel in de Koninklijke Marine.

De periode na de Tweede Wereldoorlog stond vooral in het teken van de Koude Oorlog en de lidmaatschappen van de West-Europese Unie en de NAVO en in dit verband voerden land en luchtmacht de boventoon.

Op 3 juli 1950 werd de torpedobootjager Hr.Ms. Evertsen naar de Koreaanse wateren gestuurd. De Evertsen was het eerste van in totaal zes Nederlandse marineschepen die aan het Koreaanse conflict zouden deelnemen in de periode 1950-1955. Met de lessen van de oorlog in het geheugen werd een voor die jaren moderne vloot opgebouwd rond een licht vliegdekschip Hr. Ms. Karel Doorman, 2 lichte kruisers, 12 onderzeebootjagers, 8 onderzeeboten en diverse mijnenvegers. De onderzeedienst had de lijfspreuk: 'Quamvis Patiens Acris' (zien zonder gezien te worden) Ook had de toenmalige MLD enkele tientallen vliegtuigen en helikopters beschikbaar.

In 1962 raakte de marine betrokken bij een conflict tussen Nederland en de Republiek Indonesia over Nieuw-Guinea.

De oprichting van het Warschaupact in 1955 verscherpte de bewapeningswedloop tussen Oost en West. Zo nam de marine vanaf het midden van de jaren 1960 deel aan permanente NAVO-smaldelen als de Standing Naval Force Atlantic.

Onder de zeevarenden was de lijfspreuk 'Semper Mare Semper Penis' (altijd op zee, altijd de lul) zeer bekend.

Een bijzonder onderdeel van de Koninklijke Marine is het **Korps Mariniers**, opgericht 10 december 1665. Het is een van de oudste militaire onderdelen van de huidige Nederlandse krijgsmacht. Het Korps Mariniers bestaat uit infanteristen die dienstdoen op oorlogsschepen en ingezet kunnen worden op de grens van land en water. De lijfspreuk van het korps is: 'Qua Patet Orbis', Zo wijd de wereld strekt. Natuurlijk wordt dat in de wandelgangen enigszins aangepast: 'Qua Patet Orbis Semper Penis' (Zo..., altijd de lul). Het korps wordt sinds de jaren negentig van de vorige eeuw in toenemende mate ingezet bij operaties op het land in het kader van crisisbeheersing. Amfibische operaties zijn echter de specialiteit van het korps. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog hebben mariniers vooral bij de verdediging van de Maasbruggen in Rotterdam een imponerende rol gespeeld.

Verdeeld in detachementen over de vloot, namen mariniers in 1942 deel aan de Slag in de Javazee, terwijl zij op Java als bataljon waren ingedeeld bij de 3e divisie. In maart 1944 werden ongeveer 100 mariniers teruggestuurd naar Engeland en tijdelijk gedetacheerd bij de Prinses Irene Brigade, die onderbemand was. Deze eenheid ging op 6 augustus 1944 in Normandië aan land en nam deel aan de bevrijding van Zuid-Nederland.

Van 1946 tot 1950 was het Korps Mariniers actief in Nederlands-Indië met de pas opgerichte mariniersbrigade, een eenheid die ten tijde van haar grootste omvang circa 5.000 man telde. Van november 1950 tot juli 1954 was het Korps actief in Korea en vanaf november 1950 tot november 1962 was het korps ook actief in Nederlands Nieuw-Guinea.

Door de oprichting van een 'koudweer' getrainde compagnie in het begin van de jaren zeventig, kreeg het korps een nieuwe bestemming. Samen met troepen van NAVO-bondgenoten werden mariniers voortaan ingezet op de 'flanken' van de NAVO. De 'koudweer' getrainde compagnie werd onderdeel van de Britse 3e mariniersbrigade. Aansluitend werd ook de 1e Amfibische Gevechtsgroep (AGGP) getraind voor optreden in Noorwegen en

werd de 2e AGGP een onderdeel van de ACE Mobile Force (tegenwoordig Rapid Reaction Force).

De Koninklijke Landmacht

De landmacht werd op 9 januari 1814 opgericht. Er is weinig bekend van de landmacht vanaf die tijd. Bij het naderen van de eerste wereldoorlog werden de Vrijwillige Landstorm Korpsen op 4 augustus 1914 opgericht om de vrijwilligers te organiseren die zich meldden voor de mobilisatie. Nederland bleef echter neutraal en nam geen deel aan de oorlog. Deze landstormkorpsen bleven tot 1940 actief en vele vrijwilligers hiervan hebben deelgenomen aan de gevechten in de meidagen van 1940.

Pas in 1939, toen de geallieerden Duitsland de oorlog verklaarden, mobiliseerde Nederland. Hoewel Nederland bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in september 1939 zich opnieuw neutraal had verklaard, viel Duitsland op 10 mei 1940 Nederland (alsmede België en Luxemburg) toch binnen.

Op vrijdag 03.55 uur Nederlandse tijd werd de invasie op Nederland ingezet. Bij de Afsluitdijk, de Grebbeberg en de Moerdijkbrug bood het Nederlandse leger weerstand. Een Duitse luchtlanding bij Den Haag, bedoeld om het Nederlandse Koninklijk Huis en de regering gevangen te nemen, mislukte. Voor het verplaatsen van de uit 10.000 man bestaande luchtlandingsdivisie hadden de Nazi's twee dagen uitgetrokken. Het Nederlandse leger sloeg tegen alle verwachtingen in de aanval af: 525 Duitse vliegtuigen werden neergehaald.

Na het bombardement op Rotterdam besloot het Nederlandse leger te capituleren.

In de tweede wereldoorlog werd op 11 januari 1941, De Prinses Irene Brigade opgericht. De sterkte van de brigade schommelde tussen de 1200 en 3500 man.

De Koninklijke Nederlandse Brigade 'Prinses Irene' (PIB) was een legeronderdeel dat voortkwam uit Nederlandse troepen die in mei 1940 naar Engeland konden ontkomen en verder bestond uit

Engelandvaarders en Nederlanders uit het buitenland die bij de brigade hun dienstplicht vervulden of zich vrijwillig bij de brigade meldden

In 1942 werd in Suriname de dienstplicht ingesteld en moesten 5000 mannen getraind worden.

In augustus 1944, dus geruime tijd na D-Day, landde de Brigade met 1200 Irenemannen te Arromanches in Frankrijk. Op 12 augustus nam de Brigade deel aan de gevechten bij Pont-Audemer en Saint-Côme. Daar, en later ook in België, werd de strijd aangebonden met de Duitse troepen die de geallieerden probeerden tegen te houden. Ook nam de Brigade deel aan Operatie Market Garden en vocht zij in Zeeland en in Hedel. De PIB was onder meer betrokken bij de bevrijding van Tilburg (25 oktober) en Den Haag (8 mei).

Op 16 juli 1945 werd de Koninklijke Nederlandse Brigade Prinses Irene officieus ontbonden.

In de periode 1950-1954 waren 4748 Nederlandse militairen afkomstig van de Koninklijke Landmacht, Koninklijke Marine en Korps Mariniers ingezet bij de strijd in Korea, van wie er 122 sneuvelden. Drie zijn vermist.

De organisatie van de landmacht stond in die periode in het teken van de Koude Oorlog, reden waarom in de jaren vijftig en zestig massaal gemechaniseerd en gepantserd werd: eind jaren tachtig telde de landmacht 913 tanks, enkele duizenden stuks pantserinfanterievoertuigen en ruim 400 stuks gemechaniseerde artillerie.

De landmacht leunde in die periode zwaar op de dienstplicht. Zo'n 40.000 dienstplichtigen werden per jaar voor eerste oefening opgeroepen en nog eens ca. 10.000 voor herhalingsoefening. De parate sterkte bedroeg tot in de jaren tachtig van vorige eeuw ongeveer 65.000 personen en na mobilisatie werden dat er ruim 210.000. De meeste dienstplichtigen werden infanterist, de lijfspreuk was: 'Nulli Cedo' (ik wijk voor niets).

De val van het IJzeren Gordijn in 1989 heeft voor de krijgsmacht als geheel, maar vooral voor de landmacht grote gevolgen gehad. De dienstplicht werd opgeschort, de organisatie werd omgevormd naar een professioneel beroepsleger.

Er werd een luchtmobiele brigade opgericht. De samenwerking met andere landen, vooral met Duitsland, is geïntensiveerd.

Een klein, doch bijzonder onderdeel van de Koninklijke Landmacht is het Nederlandse **Korps Commandotroepen** (KCT) Het is de Special Forces-eenheid van het Commando Landstrijdkrachten. Een kenmerk van het KCT is het langdurig en zonder enige vorm van operationele en logistieke ondersteuning geheel onafhankelijk en zelfstandig kunnen opereren. Hun inzet kan per helikopter, voertuig, parachute maar ook te voet zijn, uiteraard 24 uur per dag en onder alle mogelijk denkbare weersomstandigheden. Als zodanig zijn zij bij uitstek geschikt voor uitvoering van ondersteunende speciale operaties bij crisisbeheersing en verdedigingstaken. De vaste standplaats van het KCT is de Engelbrecht van Nassaukazerne in Roosendaal. De groene baret met embleem stamt nog uit de tijd van oprichting door de oorspronkelijke Britse Commando's in 1940. De Latijnse embleemspreuk luidt: 'Nunc aut Nunquam' (Nu of nooit).

De eerste commando's werden in de tweede wereldoorlog in Engeland opgeleid:

No 2 (Dutch) Troop - destijds de eerste groep van 48 Nederlandse militairen deel uitmakend van het Britse No 10 Interallied Commando.

Korps Insulinde werd - ter bestrijding van Japanse militaire activiteiten op Sumatra - ingezet in het Verre Oosten.

Zowel No 2 Dutch Troop als Korps Insulinde traden in de periode 1942-1945 op en werden vlak na de Tweede Wereldoorlog opgeheven.

Het personeel werd in 1946 verdeeld over drie eenheden: de toenmalige Stormschool Bloemendaal, het Depot Speciale Troepen

en de School Opleiding Parachutisten in voormalig Nederlands-Indië.

Vanaf 1948 werd het personeel van de laatste twee eenheden samengevoegd in het Regiment Speciale Troepen in voormalig Nederlands-Indië.

De Koninklijke Luchtmacht

De luchtmacht is voortgekomen uit de Luchtvaartafdeling (LVA) van de Koninklijke Landmacht, die op 1 juli 1913 op de vliegbasis Soesterberg werd opgericht. Bij de oprichting bestond het gehele luchtwapen uit 1 vliegtuig, de Brik van Marinus van Meel. Enkele maanden later werd de LVA al uitgebreid met 3 Franse Farman vliegtuigen. Omdat Nederland zich in de eerste wereldoorlog neutraal had verklaard, probeerden piloten die beschoten waren Nederlands grondgebied te bereiken, waardoor het een verzamelplaats werd voor allerhande typen vliegtuigen. Deze werden geconfisqueerd en aan de Luchtvaartafdeling overgedragen. Na 1918 werden de toestellen teruggegeven, of aangekocht indien het toestel in goede staat verkeerde. Op 1 juli 1939 werd de LVA omgevormd tot de Luchtvaartbrigade. Tijdens de mobilisatie in 1939 veranderde men de naam in het Wapen der Militaire Luchtvaart bestaande uit het: 1e en 2e Luchtvaart-regiment, Bij de mobilisatie in 1939 bestond het Wapen der Militaire Luchtvaart slechts uit 121 min of meer operationele vliegtuigen. In mei 1940 viel nazi-Duitsland binnen. In 5 dagen werd nagenoeg het gehele luchtwapen weggevaagd door de Luftwaffe. In 1940 werden in Engeland de 320 en 321 Dutch squadrons onder commando van de RAF opgericht. Vanwege personeelsgebrek werd alles in 1941 samengetrokken tot 320 Squadron. Na de Nederlandse overgave in 1940 zette ML-KNIL de strijd in Nederlands-Indië voort tot de Japanse bezetting in 1941. Veel personeel slaagde er na de Japanse aanval in te ontsnappen naar Australië en Ceylon waarna vanaf 1942 de strijd in geallieerd verband werd voortgezet.

In 1951 werden de niet operationele functies bij het luchtwapen voor het eerst vrijgegeven voor vrouwelijke militairen.

In 1953 werd de Koninklijke Luchtmacht (KLu) officieel een autonoom krijgsmachtdeel en werd het Commando Luchtverdediging (CLV) opgericht. De lijfspreuk van de Luchtmacht is: 'Parvus Numero Magnus Merito' (klein in aantal, groot in daden)

Na de Nederlandse deelname aan de NAVO werd een tweede commando opgericht; het Commando Tactische Luchtstrijdkrachten (CTL); dit commando bestond uit 7 aanvalssquadrons.

Nederland ontplooidde in 1958 militaire versterkingen in Nieuw-Guinea waaronder een luchtmacht detachement dat belast werd met de luchtverdediging.

De eerste luchtmacht bijdrage werd een detachement van 37 man voor inrichting van 2 waarschuwingsradars op Biak en op het nabijgelegen eilandje Woendi. Onder de codenaam "Plan Fidelio" werd de luchtmacht belast met het inrichten van het Commando Luchtverdediging Nederlands Nieuw-Guinea

Tijdens de Koude Oorlog speelde de Koninklijke Luchtmacht in de NATO een belangrijke rol in de West-Europese luchtverdediging tegen het Warschaupact. De luchtmacht leverde 5 operationele raketgroepen (Groepen Geleide Wapens) in voormalig West-Duitsland en de jachtvliegtuigen en andere wapensystemen van het toenmalige CTL waren volledig geïntegreerd in de NATO-luchtverdediging. Zij namen door de jaren heen deel aan ontelbare internationale alarmeringen, stand-by diensten en oefeningen.

BELEVENISSEN TIJDENS DE OPLEIDING

1 De escape oefening

Tijdens de twee jaar en drie maanden durende opleiding tot sergeantinstructeur keken wij uit naar de oefeningen in het veld, vooral de meerdaagse oefeningen, als een welkome afwisseling voor de ook leerzame theorielessen.

Tijdens de theorielessen in de opleiding tot soldaat eerste klas werd ons Escape en Evasion geleerd, ontsnappen en ontwijken, ofwel het ontsnappen uit krijgsgevangenkamp en daarna door vijandelijk gebied trekken om de eigen troepen te bereiken.

Een operatieplan om te ontsnappen, alleen of met een groep, is gewoon een militair plan, waarbij inlichtingen over de vijand en zijn mogelijkheden verzameld moesten worden, dus ook de zwakke momenten van de vijand, hoe en op welk tijdstip het plan uit te voeren, weers- en seizoenomstandigheden, bij welk weer-type te ontsnappen (bijvoorbeeld een regenachtige druilerige nacht, zodat je niet door droge knisperende bladeren verraden wordt), welke routes te nemen, waar in schuilbivak, samenwerking met anderen, waar voedsel stelen (of niet, als je van de natuur kan leven). Voorts allerlei logistieke aspecten zoals eventueel stelen van wapens, vervoer, voeding, kaarten en kompassen. Wachtwoorden moesten afgesproken worden om elkaar in het duister te kunnen herkennen, enzovoorts.

Een ontsnapping vergt de nodige voorbereiding, maar de luitenant gaf ons verschillende scenario's waarvoor wij een operatie- c.q. ontsnappingsplan moesten opstellen.

Enkele weken later werden wij onverwachts ergens in Nederland tussen het prikkeldraad gezet, wat een krijgsgevangenkamp moest voorstellen. Gezien de aard van het landschap vermoedden wij dat we ergens op de Veluwe zaten, ten noorden van Schaarsbergen dus. Er waren ontzettend veel bewakers, een ontsnappingskans zat er niet in. Het enige wat wij afspraken was de indeling van de groepen van drie en vier man en voor elke

groep een commandant, voor als er zich een ontsnapingsgelegenheid voordeed.

Na een dag in het krijgsgevangenkamp werden we midden in de nacht een vrachtwagen in gejaagd. De wagen werd geblindeerd en we vertrokken met onbekende bestemming. Na geruime tijd stopte de vrachtauto en door kleine gaatjes in het zeildoek zagen we dat hij voor een verlichte kruising stond te wachten. Snel maakten we tussen het zeildoek door de klep los, rukten het touw gedeeltelijk los, traptten hem met veel geweld open, waardoor het zeildoek losscheurde en we waren weg. Er werd geschoten, maar wij waren al in de bossen verdwenen. Het voordeel was dat de vijand door de felle verlichting van de kruising alleen maar een zwarte bosrand zag.

Drie groepen waren in het niets verdwenen. Ik sloop met mijn maten zeer voorzichtig door het terrein. Het leek op indiaantje spelen uit mijn jeugd. Eerst moesten we uitzoeken waar we waren. Als we een weg naderden hoorden we regelmatig jeeps rijden, soms stopte een jeep en als ze het terrein gingen verkennen dan trokken wij ons verder terug in het bos. Een enkele keer reed een jeep met gedoofde lichten over de duistere bospaden. We wisten dat de 'Smurfen' (marechaussee) en 'sectie Stiekem' (inlichtingendienst) jacht op ons maakten.

Na enige tijd zagen we het lichtschijnsel van een dorp of stad. Maar voor we de plaats naderden zagen we een paddestoel naast een kruising van een verlaten weg en een bospad staan. Ermelo, Harderwijk, Uddel en andere richtingen. Nu wisten we welke richting we uit moesten; naar het zuiden, naar Schaarsbergen. We slopen door bossen en heidevelden, zoveel mogelijk wegen vermijdend. Soms was de Grote Beer en de Poolster zichtbaar, dat was onze enige houvast want we hadden geen kaarten en kompassen. Het viel ons op dat de patrouillerende jeeps tegen het ochtendgloren minder vaak hun routes reden. Voor het echt licht werd betrokken wij een schuilbivak, diep onder de struiken in een heuvelachtig dennenbos. De gehele dag bleven we daar liggen met

knorrende magen. Geen enkele jeep of groep patrouillerende militairen was in de buurt van ons schuilbivak gebied geweest. In het duister braken we op en vervolgden onze sluiptocht door de bossen. Soms moesten we over hoge hekken klimmen, soms bij het oversteken van een weg lagen we lange tijd te wachten tot we zeker wisten dat er geen posten uitgezet waren. We maakten ondanks het trage tempo vorderingen en werden wat overmoedig, we hadden al lange tijd geen jeeps of voetpatrouilles gezien.

We slopen over een smal bospad tot een van ons zei: 'Ik hoor wat, er komt wat aan'. Voor een moment stonden we ademloos, met open mond, stil (dan kan je beter geluiden opvangen). Toen hoorden we zacht gemompel en voetstappen. We trokken ons voorzichtig terug tussen de bomen en struiken.

Enkele ogenblikken later kwam een patrouille langslopen. Tot onze grote schrik stopte de patrouille en een van de patrouilleleden zei: 'Hier meende ik beweging te zien'.

Ze doorzochten het terrein links en rechts van het pad, ze slopen langs ons heen op een paar meter afstand. We hielden de adem in. Als je gepakt werd dan was je niet jarig, je werd dan urenlang door de Marechaussee en 'sectie Stiekem' aan een verhoor onderworpen tot je doorsloeg. En daarna werd je weer ergens uitgezet om opnieuw te beginnen.

Ze trokken verder zonder ons op te merken. Er heerste grote opluchting, Een overmoedig moment kan fataal zijn.

Ik was benieuwd hoe het met de andere groepen verging. Die hadden we na de ontsnapping niet meer gezien.

Een stuk voorzigtiger trokken we verder, zo nu en dan naderden we een kruispunt met verkeersborden om erachter te komen waar we waren. Van veraf probeerden we de borden te lezen. We hadden nog steeds niet gegeten, en de veldflessen waren leeg. In de Veluwe bossen zijn weinig weilanden met paardenbloem, weegbree, zuring en andere eetbare planten. We vonden ook geen akkers met voederbieten e.d. Een boerderij naderen om een kip te stelen durfden we niet, meestal liepen er waakhonden over het

erf. Na twee dagen en drie nachten wisten we dat we de kazerne naderden en namen ook geen moeite meer om voedsel te verschalken, omdat het vooruitzicht van een ontbijt op de kazerne ons lokte.

De laatste uren moesten we oppassen, er werd nog steeds gepatrouilleerd, maar we wilden ook voor het ochtendgloren op de kazerne zijn.

Het begon al enigszins licht te worden toen we eindelijk over het hek klommen van de kazerne. We durfden niet via de poort, misschien stond daar marechaussee te wachten.

We waren vrij! Het was gelukt! Snel liepen we naar de wachtcommandant om ons te melden. De wachtcommandant was verbaasd dat we van binnenuit kwamen. Hij noteerde onze namen en wij snelden naar de keuken die inmiddels al open was. We propten ons vol en liepen naar de kamers. Niemand van de andere groepen was aanwezig, die waren kennelijk nog op pad.

Om kwart voor acht kwam onze eerste luitenant ofwel 'tweepitter' (twee sterren op zijn schouder bij de KL, anderhalve galon bij de KLu) de kamer binnen en riep humeurig:

'Ik zag dat jullie al terug zijn, hoe is dat mogelijk?'

'Jullie hebben vast en zeker gelift'.

Dat was tegen het zere been, we hadden zo ons best gedaan.

'Neem je uitrusting en kom met me mee'.

De luitenant was boos.

'Jullie doen het zachtjes nog een keer over'.

We werden in een vrachtwagen geladen, woest waren we. Een uur later werden we eruit geknikkerd en de luitenant riep met een grijns: 'Prettige wandeling jongens'.

Tijdens deze sluippartij verdween de woede en iedereen dacht: 'Mij krijgen ze niet klein'.

Drie dagen later waren we weer op de kazerne en ik meldde de groep bij de luitenant; 'Soldaat De Haas meldt zich, we zijn weer terug, zullen we maar meteen weer in de wagen stappen luitenant?'

‘Wij zullen ons ‘tweepittertje’ geen plezier gunnen’, dacht ik. Iedereen stond te glunderen en te grijnzen, de luitenant wist niet wat hij moest zeggen. Vanaf dat moment wisten we dat als er een rotstreek met ons uitgehaald werd, je alleen maar moest denken: ‘Ik laat me niet klein krijgen’. Ergens wist hij dat wij niet gelift hadden, maar hij is er nooit op teruggekomen. Na die ervaring bleven wij waakzaam. Van de tien ontsnapte krijgsgevangenen werd er maar een gepakt.

2 De wandelaar en zijn hond

Camouflage is een van de belangrijkste aspecten van het overleven op het gevechtveld, ‘Zien zonder gezien te worden’ ofwel onzichtbaar blijven, maar zelf wel kunnen waarnemen.

De ‘Gilly suits’ die de sluipschutters c.q. snipers gebruiken waren in die tijd nog niet algemeen bekend. Camouflagepakken waren schaars, en nog lang niet alle onderdelen van de krijgsmacht waren ermee uitgerust. Er werd dus veel aandacht besteed aan camouflage. We kregen camouflagestiften, stukken jute, een gelaatsnet en natuurlijk het helmnetje. Daar moest je mee knutselen, aangevuld met natuurlijk materiaal, om je onzichtbaar te maken.

We hadden in het terrein een eigen positie uitgekozen die moest voldoen aan de eisen van een opstelling. Vrij schootsveld, vrije waarneming, voldoende dekking tegen vijandelijk vuur en natuurlijk onzichtbaar. Ik had een plek langs een zandpad uitgekozen. Er lagen wat boomstammen langs het pad. Een van de boomstammen lag parallel langs het pad en ik kon er onderdoor kijken omdat hij op zijn takken rustte. Een geweldige plek. Ik verzamelde tijgerend wat plantaardig materiaal uit de omgeving en stak dat in mijn helmnetje en gelaatsnet, zodanig dat ik er nog wel doorheen kon kijken. Met mijn camouflagestift kleurde ik mijn gezicht met verschillende tinten groen om de vorm van mijn ogen neus en mond te maskeren. Mijn wapen omwikkelde ik met verschillende kleuren jute. Naar mijn idee was ik volledig onzicht-

baar. Ieder werkte alleen, dus ik wist niet waar de anderen waren. Ik nam mijn opstelling in en begon met waarnemen. De bedoeling was ook dat alles wat in je omgeving gebeurt genoteerd werd in een waarnemingsrapport.

Er gebeurde bij mij het eerste uur totaal niets, het was uitermate saai. Gelukkig kwamen er na enige tijd een paar wandelaars aan. Ze waren van honderden meters afstand al zichtbaar. Ik hoorde ze praten, ik hoorde hun sloffende voetstappen, ik keek ze in hun ogen en ze passeerden mij op een paar meter afstand zonder mij op te merken. Een half uur later kwam er weer een wandelaar aan. Hij stond regelmatig stil, nam zijn veldkijker van zijn buik en speurde in de bomen. 'Een vogelaar' dacht ik, 'Die heeft een scherp oog voor de omgeving' Geleidelijk kwam hij dichterbij. Hij stopte op tien meter afstand, keek over mijn opstelling heen in de bomen en vervolgde zijn weg zonder mij gezien te hebben. Ik lag me te verkneukelen, dit was een prima opstelling.

Weer enige tijd later kwam een man met zijn hond aanwandelen. 'Nu word ik ontdekt', dacht ik, 'Die hond ruikt me vast en zeker'.

De wandelaar liep in gedachten en passeerde mij op een paar meter afstand. Hij keek niet links of rechts. De hond kwam aandraven en stopte een paar meter voor mijn opstelling. Hij stond stokstijf, zijn oren gespits. Voorzichtig sloop hij naderbij en snuffelde aan mijn arm. Nu kon ik me niet meer beheersen, ik tilde mijn arm op en de hond sprong jankend van schrik een halve meter achteruit. In paniek rende hij naar zijn baas. Zijn baas zag niets, keek rond waar de hond van geschrokken was, maar kon niets ontdekken. De man en hond vervolgden hun weg.

Toen kwam de sergeant met een paar collega's al speurend aan lopen, ze doken zo nu en dan het terrein in om ons op te sporen. Twintig meter voor mijn opstelling stopte hij en riep luidkeels: 'Welke idioot maakt nu zo'n stomme opstelling, zo'n boom is een markant punt in het terrein, dat trekt aandacht. Welke 'loempia' ligt daar?'

‘Soldaat De Haas’, kwam er benepen uit. Ik had het weer niet goed gedaan. Het was weer een goede leer, je moet rekening houden met getrainde waarnemers, niet met argeloze voorbijgangers.

3 Sergeant Stront in de broek

Tijdens onze opleiding tot sergeantinstructeur werd er flink aan getrokken. Op de kazerne dagelijks twee lesuren sport, theorie in het leslokaal en gemiddeld twee keer per week velddienst, vaak met overnachting in het veld.

Deze keer moesten wij infiltreren, inlichtingen verzamelen en het betrekken van een schuilbivak in vijandelijk gebied beoefenen. De bedoeling was om in het nachtelijk duister binnen te dringen in vijandelijk gebied om dan dag en nacht bij toerbeurt waarnemingen te verrichten vanuit een zelfgebouwde waarnemingspost. Vanuit ons schuilbivak, (een aantal gaten in de grond met bovendekking waar we in slopen) losten wij elkaar dan af.

De coördinaten werden gegeven waar we in vijandelijk gebied moesten binnendringen, waar we een observatiepost moesten inrichten en waar we achter de vijandelijke linies in schuilbivak moesten gaan. Voor de instructeurs was dat belangrijk, want ze moesten ons natuurlijk kunnen vinden om de zaak te beoordelen.

Tijdens het nachtelijk duister slopen wij, tien man sterk, met succes door de vijandelijke linies. Ons schuilbivak lag diep in een vrij open dennenbos, grenzend aan een weiland. Nummer twee P.M Uzi schutter verkende het terrein, daarna volgden de andere schutters, de groepscommandant en de lichte mitrailleurploeg. De lichte mitrailleur schutter mocht tot grote vreugde zijn wapen op de kazerne achterlaten. In plaats van de standaardbewapening droegen we allemaal de pistoolmitrailleur Uzi, ook wel ‘Mecanodoos’ genoemd. In rondom verdediging, zo’n honderd meter van de bosrand, groeven we voor het ochtendgloren een pijpvormig schuilhol in de grond. Een schuilhol is een lange pijp, schuin in de grond waar je je net met je ‘rups’ (slaapzak) in kon wurmen.

Afgesloten met een van struiken gemaakte deksel was je voor de vijand onzichtbaar. Vermoeid en voldaan kropen we in onze slaapzak. Twee man moesten wakker blijven en de gehele groep was onzichtbaar.

In de avondschemering richtten we twee observatieposten in en maakten met een honderd meter lang vliegertouw een verbinding met het schuilbivak. Daarna begonnen we in teams van twee man met onze waarnemingen in het schemerige licht van de zons- ondergang, het nachtelijk duister, het aankomende ochtend- glore en overdag. We noteerden alles wat we hoorden, roken en zagen in ons logboek. Na elke aflossing werden de notities ver- zameld door de groepscommandant en verborgen. Er was enige bedrijvigheid op het oefenterrein, maar niemand wist van ons bestaan af, behalve onze twee instructeurs.

De hemel werd geleidelijk aan blauw en in het oosten verschenen de eerste verwarmende zonnestrallen. In de koele ochtendlucht zag de wachtpost aan de rand van het weiland een militair rond- zwerven, hij pakte de veldkijker en zag dat het een sergeant was. Hij waande zich kennelijk alleen op de wereld. De wachtpost trok aan de touwtjes om iedereen wakker te maken en een paar minuten later lagen we de eenzame sergeant te observeren. De uitrusting lag al gereed om eventueel te kunnen vluchten. Hij bleef maar heen en weer drementelen, hij voelde zich naar ons idee erg ongemakkelijk. Dat ging zo tien minuten door tot hij resoluut een besluit nam en tot onze grote verbazing zijn broek uittrok, 'achterruit' ging zitten op het hek, met gekruiste benen en met enige moeite een grote drol produceerde die half over en half in zijn broek viel. Opgelucht sprong hij van het hek en trok zijn broek omhoog tot hij verstijfde van walging toen hij besepte dat er een dikke drol tegen zijn achterwerk plakte. Zo goed en zo kwaad als het ging probeerde hij met een chagrijnig gezicht met de resterende vellen van de toiletrol zijn kleding en achterwerk te reinigen. Dit alles werd natuurlijk in ons logboek genoteerd.

Informatie vijand

Datum tijdgroep.....

Locatie/coördinaat

Vijandelijke sergeant, Kaukasisch, geen opvallende kenmerken, gevechtsskleding, olijfgroene baret, geen wapen, leeftijd 25-30 jaar, geen andere troepen.

Neemt gedurende tien minuten nauwkeurig omgeving waar in alle richtingen.

Trekt broek naar beneden.

Klimt op hek weiland, kruist zijn benen.

Produceert een drol, +/- 20 cm lengte, compact, stevig. Drol valt half in zijn broek.

Bezig met reinigen, laat een hele rol met stront besmeurd toiletpapier achter, verborgen in de greppel, rechts naast het hek vanuit onze positie gezien.

Sergeant verdwijnt in noordoostelijke richting.

Tijdsduur waarneming van deze operatie: 25 minuten, geen andere acties waargenomen.

In de loop van de ochtend werden we gevonden door onze instructeurs, de oefening werd met de groep geëvalueerd en daarna moesten we ons verder schuilhouden om de volgende nacht in een ander gebied het spelletje te herhalen, met dien verstande dat we ook weer een nieuw eenpersoons schuilhol moesten graven. Na de halfduistere ochtendobservatie de volgende dag, eindigde de observatieoefening en betrokken we ons schuilhol. Een wacht was niet nodig, we waren toch onzichtbaar. We hadden kennelijk ons best gedaan, want tussen de takken van ons schuildeksel door zagen we met ingehouden adem van de spanning een verkenningspatrouille langs sluipen. Ook de instructeurs konden ons in de loop van de ochtend niet vinden.

Uiteindelijk hebben we ze niet langer laten zoeken en kroop iedereen uit zijn knusse schuilhol. Na de evaluatie mochten we de